

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor č. 14: Pedagogika, psychologie, sociologie a problematika volného času

Dopad pěstounské péče na biologické děti pěstounů

Miriam Míchalová
Jihočeský kraj

České Budějovice 2026

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor č. 14: Pedagogika, psychologie, sociologie a problematika volného času

Dopad pěstounské péče na biologické děti pěstounů

**The Impact of Foster Care on the Biological
Children of Foster Parents**

Autoři: Miriam Míchalová

Škola: ČAG – gymnázium a základní škola s.r.o., Třebízského
1010/9, 370 06, České Budějovice 5

Kraj: Jihočeský kraj

Konzultant: Mgr. Daniel Hoffmann

České Budějovice 2026

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou práci SOČ vypracoval/a samostatně a použil/a jsem pouze prameny a literaturu uvedené v seznamu bibliografických záznamů.

Prohlašuji, že tištěná verze a elektronická verze soutěžní práce SOČ jsou shodné.

Nemám závažný důvod proti zpřístupňování této práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších předpisů.

V Českých Budějovicích dne 24. 2. 2026

Miriam Míchalová

Poděkování

Ráda bych na tomto místě upřímně poděkovala svému konzultantovi za odborné vedení, cenné rady, vstřícnost a čas, který mi věnoval při zpracování této práce. Jeho připomínky a doporučení pro mě byly velkým přínosem.

Velké poděkování patří také všem respondentům, kteří si našli čas na vyplnění dotazníku a otevřeně se podělili o své zkušenosti. Bez jejich ochoty a upřímnosti by tato práce nemohla vzniknout.

Zároveň bych chtěla poděkovat svým rodičům za jejich podporu, trpělivost a povzbuzení během celé doby tvorby práce. Velmi si vážím jejich motivace, kterou mi poskytovali.

Anotace

Ve své práci SOČ jsem se zabývala dopadem dlouhodobé pěstounské péče na biologické děti v náhradních rodinách. Cílem práce bylo zjistit, jak biologické děti pěstounů vnímají přijetí dítěte do pěstounské péče a jaké změny tato situace přinesla do jejich života a rodinných vztahů. Teoretická část se zaměřuje na vymezení náhradní rodinné péče a specifika pěstounské péče se zaměřením na postavení biologických dětí. Praktická část je založena na výzkumu realizovaném pomocí anonymního dotazníku. Získaná data byla analyzována s cílem zachytit zkušenosti, obtíže i přínosy soužití s pěstounským dítětem. Práce poukazuje na význam přípravy a podpory biologických dětí během celého procesu pěstounské péče.

Klíčová slova

pěstounská péče; náhradní rodinná péče; biologické děti; sourozenectví

Annotation

In my SOČ thesis, I dealt with the impact of long-term foster care on biological children in foster families. The aim of the thesis was to find out how the biological children of foster parents perceive the adoption of a child into foster care and what changes this situation has brought to their lives and family relationships. The theoretical part focuses on the definition of foster family care and the specifics of foster care, with a focus on the position of biological children. The practical part is based on research conducted using an anonymous questionnaire. The data obtained were analyzed with the aim of capturing the experiences, difficulties, and benefits of living with a foster child. The thesis points out the importance of preparing and supporting biological children throughout the entire foster care process.

Keywords

foster care; alternative family care; biological children; family relationships; siblings

Obsah

ÚVOD.....	6
1. NÁHRADNÍ RODINNÁ PÉČE A JEJÍ FORMY	7
1.1. PÉČE JINÉ OSOBY	7
1.2. OSVOJENÍ (ADOPCE)	8
1.3. PORUČENSTVÍ S PÉČÍ.....	8
2. PĚSTOUNSKÁ PÉČE	9
2.1. DALŠÍ FORMY NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE.....	9
2.1.1. <i>Předpěstounská péče</i>	9
2.1.2. <i>Pěstounská péče na přechodnou dobu</i>	10
2.2. FINANČNÍ PODPORA	10
2.3. ZPROSTŘEDKOVÁNÍ PĚSTOUNSKÉ PÉČE	12
2.3.1. <i>Příprava rodičů</i>	12
2.3.2. <i>Příprava dítěte žadatele</i>	13
2.3.3. <i>Konkrétní kroky</i>	14
2.3.4. <i>Výběr pěstounské rodiny konkrétnímu dítěti</i>	15
2.4. ROLE BIOLOGICKÝCH DĚTÍ V PROCESU PŘEDÁVÁNÍ DÍTĚTE	15
2.5. PŘECHOD DÍTĚTE DO PĚSTOUNSKÉ RODINY	16
2.6. SBLIŽOVÁNÍ DĚTÍ.....	16
3. PRAKTICKÁ ČÁST	18
3.1. CÍL PRAKTICKÉ ČÁSTI	18
3.2. METODIKA VÝZKUMU.....	18
3.3. PREZENTACE ODPOVĚDÍ.....	20
3.4. PRAKTICKÁ DOPORUČENÍ	31
3.5. DISKUZE	33
ZÁVĚR	34
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	35

Úvod

Rodina představuje pro dítě základní prostředí, ve kterém se formuje jeho osobnost, hodnoty i schopnost navazovat vztahy. Ideálním stavem je vyrůstání v biologické rodině, avšak v některých případech to není možné. Z těchto důvodů vzniká potřeba náhradní rodinné péče, jejímž cílem je zajistit dítěti bezpečné a stabilní rodinné zázemí. Jednou z forem náhradní rodinné péče je dlouhodobá pěstounská péče, která s sebou přináší nejen změny v životě přijatého dítěte, ale i významné dopady na fungování celé rodiny.

Odborná literatura se často zaměřuje především na potřeby dětí přicházejících do pěstounské péče a na roli pěstounů. Méně pozornosti je však věnováno biologickým dětem pěstounů, které se stávají součástí tohoto procesu a musí se vyrovnávat s příchodem nového člena rodiny, změnami ve vztazích, rozdělování pozornosti rodičů, i s novými nároky a očekáváními. Přestože biologické děti nejsou hlavními adresáty pěstounské péče, její dopady na jejich život mohou být zásadní a dlouhodobé.

Cílem této práce je zaměřit se právě na zkušenosti biologických dětí v rodinách s dlouhodobou pěstounskou péčí a pokusit se zachytit, jak přijetí dítěte do pěstounské péče ovlivnilo jejich život, vztahy v rodině a jejich vnímání pěstounské péče v čase. Práce si klade za cíl nejen popsat tyto zkušenosti, ale také poukázat na oblasti, ve kterých biologické děti mohou potřebovat větší podporu a přípravu.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část se věnuje vymezení náhradní rodinné péče, jejím formám a specifickým pěstounské péče se zaměřením na proces přijímání dítěte do rodiny a na postavení biologických dětí v tomto procesu. Praktická část je založena na kvalitativním výzkumu realizovaném formou anonymního dotazníku určeného biologickým dětem pěstounů. Získaná data jsou analyzována a interpretována s cílem lépe porozumět jejich prožívání a potřebám. Výzkumnou otázkou praktické části tedy je, jak biologické děti pěstounů prožívají proces přijímání nových dětí do své rodiny.

Výsledky práce mohou přispět k hlubšímu pochopení role biologických dětí v pěstounských rodinách a mohou sloužit jako podnět pro zlepšení přípravy rodin na přijetí dítěte do pěstounské péče i pro zkvalitnění podpory poskytované těmto dětem.

1. Náhradní rodinná péče a její formy

Přestože „*rodinné prostředí je tím nejpřirozenějším prostředím, které za ideálních podmínek umožňuje harmonický vývoj dítěte.*“ (Vilémová , Balášová , & Jurásková , 2022) existují situace, kdy dítě nemůže vyrůstat ve své biologické rodině. V takových případech mohou děti vyrůstat v náhradních rodinách.

Definice náhradní rodinné péče je mnoho, většina z nich se však shodne na tom, že se jedná o péči o dítě jiným člověkem, než je biologický rodič, v rodině nebo prostředí, které je tomu rodinnému nejvíce podobné (Děti patří domů 2021, Adopce.com 2021). Náhradní rodinná péče může být dle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, uskutečňována těmito formami:

- péče jiné osoby;
- osvojení (adopce);
- pěstounská péče;
- poručenství (MPSV, 2023).

Situace dětí vyrůstajících v náhradních rodinách může také představovat značnou zátěž pro celou náhradní rodinu. „*Do NRP přicházejí děti s historií traumatu, které je nejčastěji mezilidského charakteru. Následkem těchto těžkých zážitků, jež se často opakují, bývá narušen socio-emoční vývoj dítěte. Dítě, které v raném dětství prošlo traumatickými zážitky, jako je zanedbávání či týrání, má specifické obtíže v oblasti prožívání a vztahování se k druhým lidem. Zároveň má specifické citové potřeby, jež není vždy jednoduché rozklíčovat.*“ (Vilémová , Balášová , & Jurásková , 2022)

V naší společnosti je běžné, že věci nejsou nazývány přesně. Pojem osvojení, tedy adopce, si lidé často pletou s pěstounskou péčí. Mnozí také tuší, že nějaká forma pěstounství existuje, a možná by dokázali přibližně popsat, o co v ní jde. Když se ale setkají s termínem pěstounská péče na přechodnou dobu, často váhají a nejsou si jistí, co si pod ním představit. Abychom se mohli posunout dál, je proto důležité jednotlivé pojmy objasnit, vymezit jejich význam a ukázat, jakou roli v práci hrají.

1.1. Péče jiné osoby

Tento typ péče, upravený občanským zákoníkem v § 953 až § 957 (MPSV, 2023), se využívá tehdy, když biologičtí rodiče nemohou o dítě pečovat, ať už dočasně nebo dlouhodobě, a zároveň není možné dítě svěřit poručníkovi ani ho dát k adopci. Pečující osobou bývá obvykle

někdo, kdo splňuje předpoklady pro řádnou výchovu – zpravidla příbuzný či dítěti blízká osoba s trvalým pobytem na území České republiky, která se svěřením dítěte do péče souhlasí.

Jiná pečující osoba nenabývá rodičovské odpovědnosti, nestává se zákonným zástupcem dítěte a nevzniká jí ani vyživovací povinnost. Má však právo nakládat s výživným určeným pro dítě, a to tak, aby to odpovídalo jeho zájmům (MPSV, 2023). Svěření dítěte do péče jiné osoby zároveň nezakládá nárok na jakoukoli finanční odměnu. Pokud tedy u biologických rodičů není možné stanovit povinnost platit výživné, není možné tento typ péče využít (Středisko náhradní rodinné péče, 2021).

1.2. Osvojení (adopce)

Osvojení, které je v občanském zákoníku vymezeno v § 794 a § 845 (MPSV, 2023), představuje přijetí cizího dítěte za vlastní ze strany rodičovského páru či jednotlivce. Dítě tak získává všechny nároky biologického potomka – například společné příjmení, právní odpovědnost rodičů i právo dědit. Stává se plnohodnotným členem rodiny a navazuje nejen rodinné, ale i příbuzenské vazby se všemi členy širší rodiny. Osvojením zároveň zanikají všechna práva a povinnosti původní biologické rodiny. Osvojitel je povinen dítěti skutečnost osvojení sdělit, a to nejpozději do doby, kdy zahájí povinnou školní docházku (Adopce.com, 2021).

1.3. Poručenství s péčí

Péče poručníka, upravená v občanském zákoníku § 928 až § 942 (MPSV, 2023), se v mnoha ohledech podobá pěstounské péči. Poručník je jmenován tehdy, když rodiče zemřeli, byli zbaveni rodičovské odpovědnosti nebo nemají plnou způsobilost k právním úkonům. Přebírá veškerá práva a povinnosti biologických rodičů, avšak nemá vůči dítěti vyživovací povinnost a nevzniká mezi ním a dítětem vztah obdobný vztahu rodiče a dítěte.

Poručníkem může být osoba určená biologickým rodičem, ustanovená soudem (nejčastěji příbuzný nebo dítěti blízká osoba), případně orgán sociálně-právní ochrany dětí. Pokud poručník o dítě zároveň osobně pečuje, náleží mu finanční odměna ve stejné výši jako pěstounovi. Stejně jako pěstoun je i poručník povinen soudu pravidelně dokládat svou činnost a hospodaření s majetkem dítěte (Bubleová aj., 2014, s. 7-8). Poručenství končí úmrtím poručníka, dosažením zletilosti dítěte, obnovením rodičovské odpovědnosti alespoň jednoho rodiče, osvojením dítěte, rozhodnutím soudu či odvoláním poručníka (MPSV, 2019).

2. Pěstounská péče

Pěstounská péče je zakotvena v § 958 až § 973 občanského zákoníku (MPSV, 2019) a v § 47 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (Středisko náhradní rodinné péče, 2021). Po právní stránce se od osvojení liší zásadním způsobem. Zatímco osvojitelé přebírají dítě se všemi právy a povinnostmi, pěstouni zajišťují péči a odpovídají za výchovu dítěte, avšak mezi nimi a dítětem nevzniká vztah totožný s rodičovským. Pěstoun zastupuje dítě a spravuje jeho běžné záležitosti, nemá však vůči dítěti vyživovací povinnost. K významnějším rozhodnutím je nutný souhlas zákonného zástupce, případně soudu. Na rozdíl od osvojitelů mají pěstouni nárok na finanční odměnu (Bubleová aj., 2014, s. 7).

O svěření dítěte do pěstounské péče rozhoduje soud, a to na dobu, po kterou trvá překážka bránící biologickým rodičům v péči o dítě. Tato doba může být krátkodobá, několikaletá, nebo může trvat až do zletilosti dítěte. Pěstouni mají oproti osvojitelům také povinnost informovat biologické rodiče dítěte o jeho situaci a umožňovat s nimi kontakt, pokud je to možné. Biologičtí rodiče mají právo být o svém dítěti průběžně informováni (Středisko náhradní rodinné péče, 2021).

2.1. Další formy náhradní rodinné péče

2.1.1. Předpěstounská péče

Do **předpěstounské péče** může být dítě dočasně svěřeno osobě, která má o výkon pěstounské péče zájem, avšak dosud není pěstounem (MPSV, 2019). Tato péče je určena pro osoby zařazené v evidenci vhodných žadatelů o pěstounskou péči, které splňují státem stanovená kritéria. Předpěstounská péče může být využita také v případě, kdy s jejím výkonem souhlasí biologičtí rodiče dítěte.

Podle OSPOD (2015) může předpěstounská péče trvat po dobu:

- kdy se biologický rodič nemůže o dítě starat,
- po jejímž uplynutí může rodič udělit souhlas k osvojení,
- do doby, než soud pravomocně rozhodne, že souhlas rodičů s osvojením není třeba.

2.1.2. Pěstounská péče na přechodnou dobu

Účelem pěstounské péče na přechodnou dobu je zejména poskytnout rodičům čas, aby si mohli upravit své poměry tak, aby byli znovu schopni převzít dítě do své péče, nebo se pro dítě našla jiná vhodná stabilní rodina. Jedná se tedy především o institut krizový a pouze přechodný.

Soud může dítě svěřit osobám ve zvláštní evidenci, a to na dobu, kdy rodiče nemohou dítě vychovávat (např. zdravotní důvody, výkon trestu), kdy se čeká na souhlas rodiče s osvojením (nejdříve šest týdnů po porodu), nebo do rozhodnutí, že souhlas rodičů není třeba (§ 68, zákon o rodině). Nový občanský zákoník od 1. 1. 2014 upravuje mimo jiné podmínky souhlasu s osvojením.

Svěření lze nařídit i předběžným opatřením. Soud musí každé tři měsíce přezkoumat, zda trvají důvody pro umístění, na základě zpráv orgánu sociálně-právní ochrany. Pěstounská péče na přechodnou dobu trvá zpravidla nejdéle jeden rok, s výjimkou sourozenců svěřených postupně.

Krajský úřad vede evidenci osob připravených dítě okamžitě přijmout; těmto pěstounům náleží pravidelná měsíční odměna.

2.2. Finanční podpora

Mnozí lidé se mohou domnívat, že hlavní či dokonce jedinou motivací žadatelů o pěstounskou péči je čistý altruismus, romantická představa o pomoci dítěti v nouzi nebo snaha bezdětných párů naplnit svou „rodičovskou roli“ a vychovat pokračovatele rodu. Tyto pohnutky jsou bezpochyby hodnotné, avšak nemusí být vždy určující. Impuls stát se pěstounem může vzniknout i z jiných důvodů, například v důsledku složité finanční situace. Ačkoliv taková motivace působí méně ideálně, je do jisté míry pochopitelná a nelze ji jednoduše odsoudit. To však neznamená, že by někdo mohl dítě vychovávat bez citů či rodičovské náklonnosti jen kvůli „snadnému“ výdělku. Spíše to ukazuje, že požadavek na spravedlivé finanční ohodnocení péče je přirozený a nelze ho při posuzování motivace uchazečů ignorovat.

Dávkami pěstounské péče jsou:

- **Odměna pěstouna**

- Odměna pěstouna je pravidelný měsíční příspěvek, jehož výše roste s počtem dětí v péči. Může být poskytnuta i rodiči či prarodiči dítěte, pokud to odůvodňují jejich sociální poměry, zdravotní stav dítěte a péče o tři a více dětí (Adopce.com, 2021).

Tabulka níže ukazuje výpočet odměny, kde zkratka MM představuje minimální mzdu a stupně závislosti na cizí pomoci jsou odstupňované od 1 (lehká závislost) do 4 (úplná závislost). Výpočet výše odměny pěstouna je navázán na koeficient minimální mzdy v závislosti na počtu svěřených dětí a jejich zdravotním stavu.

1 dítě	1,0 x MM*
1 dítě stupeň závislosti I	1,2 x MM*
2 děti	1,5 x MM*
3 děti	2,0 x MM*
1 dítě stupeň závislosti II až IV	2,0 x MM*
Za každé další dítě	+ 0,5 x MM*
Za každé další dítě stupně závislosti III nebo IV	+ 0,7 x MM*

Obrázek 1 - Tabulka výpočtu odměn pro pěstouny (zdroj: Úřad práce ČR, 2025)

- **Příspěvek při převzetí dítěte**

- Tento jednorázový příspěvek se poskytuje při převzetí dítěte do péče. Jeho výše závisí na věku dítěte (Bubleová aj., 2014, s. 37).

- **Příspěvek na úhradu potřeb dítěte**

- Měsíční příspěvek určený k pokrytí potřeb dítěte. Nárok má nezletilé nezaopatřené dítě v pěstounské péči nebo zletilé nezaopatřené dítě do 26 let žijící s bývalou pečující osobou. Výše se odvíjí od věku a zdravotního stavu dítěte (Adopce.com, 2021).

- **Příspěvek na zakoupení motorového vozidla**

- Osoba pečující o alespoň tři děti může získat jednorázový příspěvek na nákup automobilu nebo jeho celkovou opravu. Příspěvek činí 70 % ceny či oprav, maximálně 100 000 Kč, a za posledních deset let může celkově dosáhnout až 200 000 Kč (Bubleová, aj. 2014, s. 37; Adopce.com 2021).

- **Příspěvek při ukončení pěstounské péče**

- Jednorázový příspěvek 25 000 Kč náleží osobě, která byla ke dni zletilosti v pěstounské péči. Vyplácí se při zániku nároku na příspěvek na úhradu potřeb dítěte (Bubleová, aj. 2014, s. 38).

2.3. Zprostředkování pěstounské péče

Pokud se někdo pevně rozhodne stát pěstounem, je klíčové, aby si zjistil konkrétní postupy potřebné k realizaci svého záměru. Žadatel by měl nejprve navštívit odbor sociální péče na příslušném městském úřadě a informovat se o přesném postupu (Zezulová, 2012, s. 25). O svěřením dítěte do pěstounské péče rozhoduje soud, přičemž řízení zahajuje osoba, která má zájem stát se pěstounem. Vnitrostátní zprostředkování péče v rámci České republiky zajišťují krajské úřady, přičemž proces začíná na obecním úřadě obce s rozšířenou působností.

Proces zahrnuje:

- vyhledávání dětí, které potřebují náhradní rodinnou péči formou pěstounské péče;
- identifikaci osob vhodných k výkonu pěstounské péče;
- přípravu budoucích pěstounů na přijetí dítěte do jejich rodiny;
- výběr konkrétní osoby vhodné pro pěstounskou péči a její přiřazení ke konkrétnímu dítěti, včetně osobního seznámení obou stran (Bubleová aj., 2018, s. 24).

2.3.1. Příprava rodičů

V České republice je příprava žadatelů o pěstounskou péči zákonnou součástí procesu zařazení do evidence osob vhodných stát se pěstouny (zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí). Jedním z nejčastěji využívaných vzdělávacích modelů je program **PRIDE** (Parent Resources for Information, Development and Education), který je v českém prostředí realizován ve spolupráci s orgány sociálně-právní ochrany dětí a doprovázejícími organizacemi (např. Dobrá rodina).

Program PRIDE je koncipován jako strukturovaný vzdělávací a sebezkušenostní program, jehož cílem je připravit budoucí pěstouny na specifika péče o dítě, které nemůže vyrůstat ve vlastní rodině. Příprava obvykle probíhá kombinací skupinových setkání a individuálních konzultací. Skupinová část umožňuje sdílení zkušeností, diskusi modelových situací a rozvoj praktických dovedností, zatímco individuální část se zaměřuje na konkrétní situaci dané rodiny a její motivaci stát se pěstouny (PRIDE ČR, 2023).

Obsah programu se zaměřuje na pět základních kompetencí náhradního rodičovství. Patří sem schopnost zajistit dítěti bezpečné a stabilní prostředí, podporovat jeho vývoj a vzdělávání, rozumět jeho minulosti a podporovat jeho identitu, spolupracovat s biologickou rodinou dítěte

a dalšími odborníky a v neposlední řadě schopnost dlouhodobého závazku a spolupráce se systémem sociálně-právní ochrany dětí (PRIDE ČR, 2023).

Program PRIDE nepředstavuje pouze informační kurz, ale komplexní proces kombinující vzdělávání, sebereflexi a odborné posouzení připravenosti žadatelů. Jeho význam spočívá v tom, že podporuje rozvoj rodičovských kompetencí ještě před přijetím dítěte a přispívá k vyšší stabilitě pěstounských rodin.

2.3.2. Příprava dítěte žadatele

Příprava biologických dětí uchazečů o pěstounskou péči bývá často velmi omezená, nebo zcela chybí. Podle MPSV obsahuje odborné posouzení pro zprostředkování pěstounské péče i vyjádření dětí žadatele, s ohledem na jejich věk a rozumovou vyspělost, a hodnotí jejich schopnost přijmout dítě do rodiny. Téma „Práce s dětmi žijícími v rodině žadatele“ patří rovněž do odborné přípravy žadatelů (MPSV, 2023). Větší důraz je však obvykle kladen na přípravu samotných pěstounů, protože se předpokládá, že největší zátěž ponesou právě oni.

Tento předpoklad může být částečně pravdivý, ale zároveň nemusí odpovídat skutečnosti. Pokud pěstouni mají vlastní dítě, často to nejsou oni, kdo tráví čas s přijatým dítětem – hraje si s ním, sdílí pokojíček nebo běhá na zahradě – ale právě jejich biologické dítě. Zatímco odpovědnost za výchovu přijatého dítěte zůstává na pěstounech, i vlastní dítě bude potřebovat vědět, jak řešit konflikty s dítětem v pěstounské péči, jak reagovat na jeho případné negativní projevy a být připraveno pochopit rozdíly, například v úrovni vědomostí nebo fyzických schopností, přestože je dítě stejného věku nebo dokonce starší.

Zezulová (2012, s. 27–29) potvrzuje, že z předepsané přípravy kandidátů o pěstounskou péči jsou děti často vyjmuty, nicméně je dobré, navzdory tomuto faktu, biologické děti na příchod nového člena či členy domácnosti důkladně připravit. Mezi způsoby, jak připravit vlastní děti na příchod nového člena rodiny, patří například rodinné rozhovory o tom, co pěstounská péče obnáší, a jak se může dítě přicházející z ústavního zařízení chovat. Užitečné je také předem se seznámit s rodinou, která již dítě do pěstounské péče přijala, protože může budoucím pěstounům poskytnout cenné zkušenosti. Vlastní děti žadatelů se tak mohou seznámit s přijatými dětmi, jejich chováním a projevy, a získat alespoň přibližnou představu o tom, co je čeká.

Dalšími doporučeními jsou jasné vymezení rolí a spravedlivá dělba času. Každé dítě by mělo mít jasno, co je jeho úkolem, a které věci či prostory (např. věšák, polička, „zázemí“) patří jen

jemu, aby se cítilo bezpečně a respektovaně. Pokud jde o čas, rodiče by měli dbát na rovnoměrné rozdělení pozornosti mezi všechny děti, biologické i přijaté, aby každé dítě vědělo, že je pro rodiče vzácné a jedinečné, a že se na něj vždy najde čas.

2.3.3. Konkrétní kroky

V zákoně o sociálně-právní ochraně dětí je uvedeno, že „*příprava k přijetí dítěte, kterému je třeba zajistit péči v náhradním rodinném prostředí (...) spočívá ve vytvoření nebo prohloubení osobních a dalších předpokladů zájemce (...) nebo dítěte tohoto zájemce.*“ (§ 44) Zákon tedy přípravu dětí žijících v rodině vyžaduje, ale další podrobnosti, jako například rozsah a forma, v zákoně uvedeny nejsou.

Vyhláška tohoto zákona č. 473/2012 Sb. v § 3 upřesňuje, že „*příprava dítěte žadatele může probíhat formou individuální i skupinovou. Obsah a forma přípravy se odvíjí od věku dítěte a jeho individuálních potřeb.*“

Tzv. dětská příprava je popsána v metodickém materiálu MPSV *Doporučení pro přípravy a další vzdělávání zájemců o náhradní rodinnou péči*. V tomto dokumentu se uvádí tyto důležité body:

- Je vhodné mít zpracovaný obsah dětské přípravy tak, aby byly informace podávány dětem pro ně srozumitelnou formou, ideálně v elektronické nebo papírové podobě (děti tak mají prostor vrátit se k probíraným tématům také mimo přípravu).
- Dětská příprava by neměla být omezována věkem dětí v rodině zájemců. I zletilé nebo dospívající děti by měly mít možnost získat odpovídající množství informací a sdílet své názory a obavy s odborníky i dalšími dětmi.
- Dětská příprava je záležitostí nejenom lektorů, ale zejména rodičů dětí.

MPSV také vydalo tzv. dětské příručky, které jsou určeny dětem ve věku 5 až 11 let a pro děti starší 12 let. Jedná se o interaktivní texty, které jsou určeny přímo dětem, které žijí v pěstounských rodinách. V příručkách je srozumitelnou a věku přiměřenou formou vysvětleno, co znamená pěstounská péče, jaká jsou práva a povinnosti dítěte, kdo je kdo v systému náhradní rodinné péče (např. pěstoun, sociální pracovník, biologická rodina) a na koho se může dítě obrátit v případě potřeby. Texty jsou doplněny ilustracemi, otázkami k zamyšlení, místem pro vlastní poznámky nebo kresby a modelovými situacemi, které pomáhají dětem lépe porozumět jejich vlastní situaci. (MPSV, 2025) Tento materiál nebyl veřejně dostupný online a byl získán prostřednictvím odborné praxe.

2.3.4. Výběr pěstounské rodiny konkrétnímu dítěti

Stejně jako obecní úřad s rozšířenou působností vede evidenci žadatelů o pěstounskou péči, vede obdobnou evidenci také u dětí, které péči potřebují (Středisko náhradní rodinné péče, 2021). Krajský úřad při výběru rodiny zohledňuje:

- výsledky odborného posouzení dítěte;
- výsledky odborného posouzení žadatele;
- vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny;
- plnění opatření vyplývajících z individuálního plánu ochrany dítěte (MPSV, 2023).

Ve výsledku však převažuje, že výběr konkrétní rodiny je převážně řízen individuálními potřebami dítěte a schopností budoucích pěstounů tyto potřeby naplnit (Středisko náhradní rodinné péče, 2021). Platí základní zásada zprostředkování náhradní rodinné péče: „*Vždy je dítěti vybírána taková rodina, která je připravena přijmout dítě právě takové, jaké je.*“ (Bubleová aj. 2018, s. 29–30).

Jakmile krajský úřad přiřadí konkrétní dítě konkrétnímu žadateli, neprodleně ho o tom informuje. Na základě tohoto oznámení má žadatel právo se s dítětem seznámit. Nejpozději do 30 dnů od přijetí oznámení je žadatel povinen potvrdit přijetí dítěte a podat žádost o jeho svěření (MPSV, 2023).

2.4. Role biologických dětí v procesu předávání dítěte

V případě, že přebírající rodina již vychovává vlastní děti, je nutné jejich situaci zohlednit také v rámci procesu předávání dítěte. Biologické děti jsou součástí rodinného systému a jejich vztah k přijímanému dítěti může být jedním z faktorů, které soud při rozhodování zohledňuje. V některých případech může být sledována vzájemná interakce mezi předávaným dítětem a dětmi, které již v rodině žijí, případně může soud zjišťovat jejich postoj k přijetí dítěte (Skleničková, Míchal, 2023, s. 34).

Zapojení biologických dětí však musí být přiměřené jejich věku a rozumové vyspělosti. Odpovědnost za konečné rozhodnutí o přijetí dítěte zůstává na dospělých osobách. Přebírající rodiče by měli samostatně vyhodnotit možná rizika a zvážit dopady na stávající rodinné vztahy. Odborný materiál zároveň doporučuje promyšleně plánovat první setkání dětí a rozsah informací, které budou biologickým dětem sděleny. Přijímané dítě by si mělo nejprve vytvořit

vztah s přebírajícími osobami, a proto není vždy vhodné, aby se biologické děti účastnily všech fází předávání (Skleníčková, Míchal, 2023, s. 34).

2.5. Přejít dítěte do pěstounské rodiny

Proces sbližování a přijetí dítěte do rodiny je náročný a dlouhodobý. Velký vliv na jeho adaptaci mají rodiče a rodina, zároveň se projevuje i genetická výbava dítěte, jeho schopnosti a zkušenosti z předchozího období.

Obtíže se mohou objevit zejména u starších dětí, které většinou vyrůstaly mimo rodinné prostředí. Proto je důležité dítě pečlivě připravit na nové prostředí, seznámit ho s členy rodiny a stanovit jasná pravidla chování.

Přijetí dítěte znamená, že se musí rozloučit s lidmi, na které bylo zvyklé, s denními návyky a zaběhlými postupy. Dítě často zažilo zklamání, ztrátu blízkých nebo pocit neúspěchu a může se projevovat strachem z nového prostředí. Tento strach se může projevit zvýšenou závislostí na rodičích, vyžadováním pozornosti nebo občasnou agresí vůči jiným dětem či věcem. Takové chování je výrazem jeho nejistoty a potřeby bezpečí.

Dítě, které vyrůstalo ve skupinovém zařízení, může mít odlišné zvyklosti a pravidla. Je proto nutné od začátku stanovit jasná, srozumitelná pravidla a poskytovat dítěti dostatek času, trpělivosti, pozornosti a ujištění. Pravidelná pozitivní interakce, laskavé zacházení a důslednost pomáhají dítěti znovu získat důvěru.

V případě obtíží je vhodné neotálet a vyhledat odbornou podporu, která rodičům i dítěti pomůže zvládnout adaptaci a minimalizovat negativní dopady předchozích zkušeností. (Bubleová aj. 2021, s. 44-46)

2.6. Sbližování dětí

Přijetí nového dítěte do rodiny, kde už děti žijí, mění život celé rodiny a mění sourozeneckou konstelaci. Obecně se doporučuje, aby bylo přijaté dítě nejmladší, a je vhodné zvážit i jeho pohlaví v souvislosti s existujícími sourozenci.

Biologické i již přijaté děti získávají nové povinnosti a omezení, zároveň však i dalšího sourozence a nové pozitivní zkušenosti. Před příchodem dítěte je důležité získat souhlas všech dětí, které v rodině již žijí; u menších dětí bývá radost z nového kamaráda přirozená, u starších, zejména dospívajících, může být souhlas váhavý.

Pokud je to možné, nové dítě je vhodné seznámit s nepsanými pravidly rodiny. Dítě z ústavního prostředí je zvyklé na odlišné návyky a nemusí chápat běžné rodinné rutiny, proto je potřeba trpělivé vedení.

Zvláštní pozornost je třeba věnovat dítěti, které je věkově nejbližší novému dítěti. Tento sourozenec se nejvíce vyrovnává s pocitem konkurence a potřebuje ujištění, že rodiče ho mají stále rádi a mají čas řešit jeho potřeby. Praktické je umožnit novému dítěti postupné zapojení – nejdříve trávit čas s jedním sourozencem a postupně s dalšími – což podporuje rychlejší navázání vztahů a soužití celé sourozenecké skupiny. (Bubleová aj., 2021, s. 47)

3. Praktická část

3.1. Cíl praktické části

Cílem praktické části této práce bylo zjistit, jak biologické děti pěstounů vnímaly přijetí dítěte do pěstounské péče, a jak tuto zkušenost hodnotí s odstupem času. Práce se zaměřuje především na jejich osobní prožívání situace, změny ve fungování rodiny, vztahy mezi sourozenci a případné pozitivní či negativní dopady této skutečnosti na jejich život.

Dalším cílem bylo porovnat získané odpovědi s teoretickými poznatky uvedenými v předchozí části práce a ověřit, zda zkušenosti respondentů odpovídají popisovaným přínosům a rizikům pěstounské péče z pohledu odborné literatury.

3.2. Metodika výzkumu

Výzkum byl realizován formou anonymního dotazníkového šetření. Tato metoda byla zvolena s ohledem na možnost oslovit větší počet respondentů a zároveň jim poskytnout dostatečný prostor k otevřenému a upřímnému vyjádření jejich osobních zkušeností. Anonymita měla přispět ke zvýšení autenticity odpovědí, zejména s ohledem na citlivost tématu rodinných vztahů a osobních prožitků.

Dotazník obsahoval kombinaci šesti uzavřených a sedmi otevřených otázek. Uzavřené otázky umožnily získat přehledná a statisticky zpracovatelná data, která byla následně vyhodnocena pomocí četnosti a procentuálního zastoupení jednotlivých odpovědí. Otevřené otázky poskytly hlubší vhled do individuálních zkušeností respondentů a umožnily zachytit jejich osobní reflexi situace. U těchto odpovědí byla provedena obsahová analýza zaměřená na opakující se témata a významové okruhy.

Výzkum byl zaměřen výhradně na případy dlouhodobé pěstounské péče. Do šetření nebyly zahrnuty situace přechodné pěstounské péče, ani jiné formy náhradní rodinné péče. Podmínkou účasti bylo, aby dítě bylo svěřeno do pěstounské péče v době, kdy respondent ještě nedosáhl 18 let věku. Cílem tohoto omezení bylo zajistit, aby se jednalo o zkušenost z období dětství či dospívání, tedy z vývojové fáze, kdy může mít přijetí dítěte do rodiny významný vliv na formování osobnosti i rodinných vztahů.

V případě, že v rodině respondenta žilo nebo žije více dětí svěřených do pěstounské péče, byli respondenti vyzváni k vyplnění samostatného dotazníku za každé dítě. Tím bylo umožněno zachytit případné rozdíly ve zkušenostech s jednotlivými dětmi a předejít zobecnění odlišných situací do jedné odpovědi.

Dotazník byl distribuován prostřednictvím online prostředí a jeho vyplnění bylo dobrovolné. Získaná data byla následně systematicky zpracována a analyzována v návaznosti na cíle práce.

Při realizaci praktické části výzkumu se objevilo několik omezení, která je třeba zohlednit při interpretaci výsledků. Jedním z limitů byla věková odlišnost respondentů. Jeden z respondentů se už narodil do rodiny s pěstounskými dětmi, což mohlo ovlivnit jeho schopnost reflektovat situaci a formulovat odpovědi z perspektivy dítěte, které již bylo plně zapojeno do rodinného soužití. Dalším limitem byla specifická zkušenost některých respondentů s více sourozenci v pěstounské péči. Jeden respondent odpovídal na otázky týkající se více dětí současně, což mohlo zkreslit individualizaci odpovědí a ztížit přímé porovnání s ostatními respondenty, kteří uváděli zkušenosti pouze s jedním pěstounským sourozencem.

Dále je třeba vzít v úvahu omezený počet respondentů (celkem 12) což znamená, že výsledky nelze zobecnit na širší populaci. I přes uvedené limity poskytuje výzkum cenné poznatky o zkušenostech biologických dětí s přijetím pěstounského sourozence. Pro zjednodušení používám v práci generické maskulinum.

VO1: Jakým způsobem se biologické děti podílely na rozhodování rodičů o přijetí dítěte do pěstounské péče a na přípravě na ni?

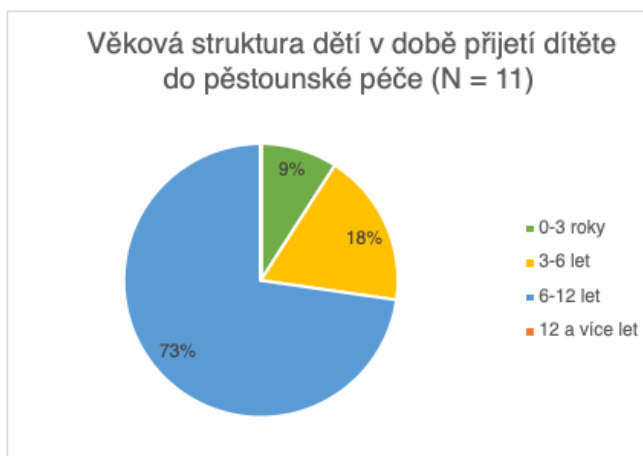
VO2: Jak biologické děti vnímaly přijetí pěstounského dítěte v době jeho příchodu a jak hodnotí tuto zkušenost nyní?

VO3: Co by biologické děti změnilo na průběhu pěstounské péče, kdyby měly možnost ovlivnit její průběh?

3.3. Prezentace odpovědí

Otázka č. 1: Jaký byl Váš věk v okamžiku přijetí dítěte Vaší rodinou do pěstounské péče?

Na otázku odpovědělo všech 12 respondentů. Jeden respondent uvedl, že se narodil do rodiny, která již měla děti v pěstounské péči, a další děti byly přijímány postupně v průběhu jeho dětství. Proto odpověď tohoto respondenta není zahrnuta do výsledků. Z odpovědí vyplývá, že většina respondentů byla v době přijetí dítěte ve školním věku, tedy mezi 6 a 12 lety (8 respondentů). V menší míře se objevily děti mladší než 6 let (2 respondenti) a pouze jeden respondent byl velmi malý, kolem 16 měsíců a pravděpodobně si na událost nevzpomíná. Kategorie 12+ nebyla zastoupena. Průměrný věk respondentů při přijetí dítěte byl 8,2 let.

Obrázek 2 - Věková struktura respondentů v době přijetí dítěte do pěstounské péče

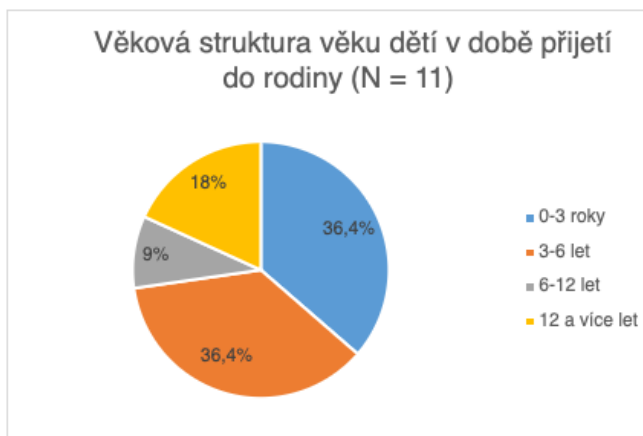
Většina respondentů byla v době přijetí dítěte ve školním věku, tedy ve fázi, kdy již byli schopni situaci vědomě vnímat a vytvářet si na ni vlastní názor. Tato zjištění jsou důležitá pro další interpretaci odpovědí, neboť věk mohl významně ovlivnit způsob, jakým respondenti danou situaci prožívali a jak ji dnes hodnotí.

Otázka č. 2: Kolik bylo dítěti let, když ho Vaše rodina přijímala?

Věk pěstounského dítěte v okamžiku přijetí do rodiny může být důležitý faktor související s reakcemi biologických dětí, obtížemi při adaptaci a potřebou podpory. Na otázku odpovědělo všech 12 respondentů. Jeden respondent uvedl, že rodina přijímala postupně 6 dětí ve věku od 2 do 10 let, vzhledem k formulaci odpovědi ji nelze kategorizovat. Průměrný věk přijímaného byl 6,6 let.

Z odpovědí vyplývá, že věk přijímaných dětí se pohyboval od 9 měsíců do 14 let. Čtyři respondenti (36,4 %) uvedli věk dítěte do 3 let. Stejný počet respondentů (36,4 %) uvádělo věk

mezi 3 a 6 lety. Jeden respondent (9,1 %) uvedl, že přijaté dítě bylo ve věku od 6 do 12 let a dvě děti (18,2 %) byly přijaty ve věku nad 12 let. Věkovou strukturu přijatých dětí uvádí následující graf.

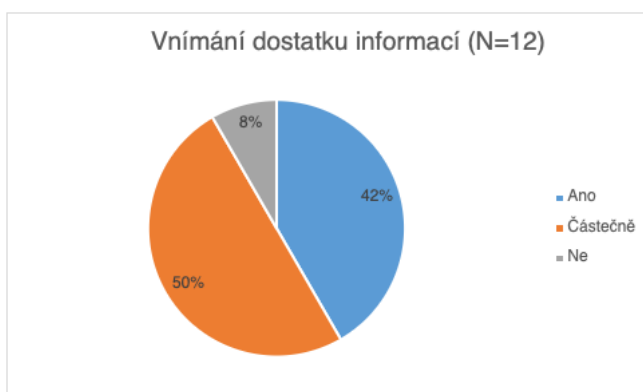

Obrázek 3 - Věková struktura dětí v době přijetí do rodiny

Otázka č. 3: Myslíte si, že jste měl/a dostatek informací o dítěti a jeho situaci v době, kdy dítě přicházelo do vaší rodiny?

Necelá polovina respondentů (42 %, tedy 5 respondentů) uvedlo, že mělo dostatek informací, polovina respondentů (6) odpověděla, že mělo částečný dostatek informací a jeden respondent (8 %) uvedl, že dostatek informací neměl.

Lze tedy konstatovat, že většina biologických dětí měly v době příchodu pěstounského dítěte do rodiny plné nebo alespoň částečné informace o přijímaném dítěti. Nicméně plná informovanost nebyla samozřejmostí.

Obrázek 4 - Vnímání dostatku informací podaných respondentům

Otázka č. 4: Měl/a možnost vyjádřit svůj názor na přijetí pěstounského dítěte?

Na tuto otázku odpovědělo 12 respondentů. Osm (67 %) respondentů uvedlo, že mohli svůj názor vyjádřit a byl brán v potaz, jeden respondent (8 %) měl možnost se vyjádřit, ale jeho názor nebyl zohledněn, a tři respondenti (25 %) uvedli možnost „jiné“. Mezi těmito zaznělo, že sice měli možnost vyjádřit názor, ale stěžejní byl názor rodičů, v jedné odpovědi respondent uvádí, že si na svůj názor nepamatuje.

Obrázek 5 - Možnost vyjádření názoru na přijetí dítěte do pěstounské péče

Za pozitivní jev lze považovat, že 75 % respondentů uvádělo, že byl jejich názor vyslyšen, i když ne ve všech případech byl brán v potaz. Žádný z respondentů neuvedl, že mu nebyla dána možnost vyjádřit se.

Otázka č. 5: Jak Vás rodiče připravovali na přijetí dítěte do pěstounské péče?

Cílem otázky bylo zjistit, jak biologické děti hodnotily přípravu, kterou jim poskytli rodiče před příchodem pěstounského dítěte do rodiny. Respondenti měli možnost vyjádřit, zda se cítili připraveni, a jak dobře jim rodiče situaci vysvětlili. Na otázku odpovědělo 12 respondentů.

Čtyři respondenti (33 %) uvedli, že byli připraveni velmi dobře, čtyři respondenti (33 %) uvedli, že byli připraveni spíše dobře, jeden respondent (8 %) uvedl, že byl připraven spíše špatně, a tři respondenti (25 %) odpověděli, že si na to nepamatují nebo nedokážou odpovědět.

Obrázek 6 - Vnímání připravenosti respondentů na přijetí dítěte do rodiny

Z porovnání s dalšími odpověďmi vyplývá, že kvalita přípravy může souviset s pozdějším vnímáním vztahu k pěstounskému dítěti. Respondenti, kteří uváděli velmi dobrou či spíše dobrou přípravu, častěji hodnotili vztah jako spíše dobrý až velmi dobrý. Naopak tam, kde byla příprava nedostatečná nebo si ji respondent nepamatuje, se objevují náročnější adaptační zkušenosti a větší důraz na potřebu podpory. To naznačuje, že systematická příprava biologických dětí může pozitivně ovlivnit dlouhodobou kvalitu rodinných vztahů.

Lze tedy konstatovat, že většina biologických dětí měla v době příchodu pěstounského dítěte do rodiny alespoň částečné informace, plná informovanost však nebyla samozřejmostí. Z toho lze usoudit, že příprava rodiče je pro děti důležitá, protože dobře informované děti se lépe adaptují na nové sourozence a situaci v rodině, avšak stále existuje prostor pro zlepšení v poskytování úplnějších a srozumitelných informací.

Otázka č. 6: Popište, jak konkrétně jste byli připravováni na přijetí dítěte do pěstounské péče svou rodinou

Na tuto otevřenou otázku odpovědělo 9 respondentů. Cílem bylo zjistit konkrétní podoby přípravy biologických dětí na příchod pěstounského sourozence a identifikovat společné prvky v rodinném přístupu.

Z odpovědí vyplývá několik opakujících se forem přípravy, které lze označit jako otevřená komunikace, postupné seznamování a pouhé oznámení bez širší diskuse.

Nejčastěji respondenti uváděli, že rodiče otevřeně komunikovali o plánovaném přijetí dítěte. Rodiče vysvětlovali, o jaké dítě jde, jaká je jeho situace a co může příchod znamenat pro chod rodiny. Někteří respondenti popisovali mluvení o tématu dětí bez rodičů, o různých variantách „nového sourozence“ a o tom, jaké změny mohou nastat.

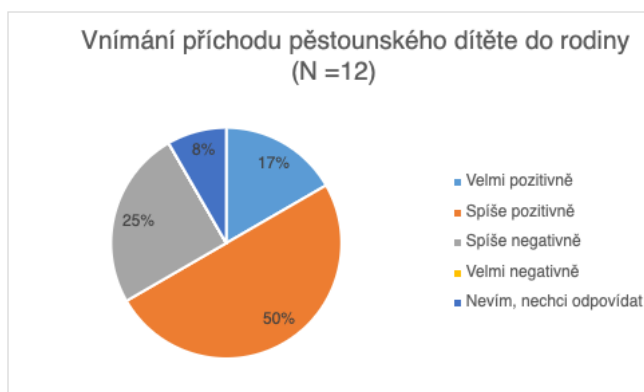
Velmi výrazným prvkem přípravy na přijetí dítěte do rodiny byla možnost osobního kontaktu před samotným přijetím dítěte a postupné seznamování. Respondenti uváděli například návštěvy dětského domova, opakované návštěvy dítěte v rodině, společně strávené víkendy a postupné poznávání a zvykání si na sebe.

U jednoho respondenta se objevila zkušenost, kdy přijetí dítěte bylo pouze oznámeno bez možnosti diskuse. U další odpovědi bylo uvedeno, že u prvního dítěte žádná příprava neproběhla (respondent byl tehdy velmi malý), zatímco u dalších dětí bylo přijetí spíše konstatováno než projednáváno.

Otázka č. 7: Jak jste vnímal/a příchod pěstounského dítěte do rodiny?

Účelem sedmé otázky bylo zjistit, jak biologické děti vnímaly příchod pěstounského dítěte do rodiny. Na otázku odpovědělo 12 respondentů.

Z odpovědí vyplývá, že polovina respondentů (50 %, 6) vnímala příchod dítěte spíše pozitivně a 17 % (2 respondenti) dokonce velmi pozitivně. Tři respondenti (25 %) uvedli spíše negativní vnímání situace a jeden respondent (8 %) na otázku odpověď nezná, nebo se rozhodl neodpovědět. Celkově lze shrnout, že většina biologických dětí (67 %) přijala příchod pěstounského sourozence pozitivně.

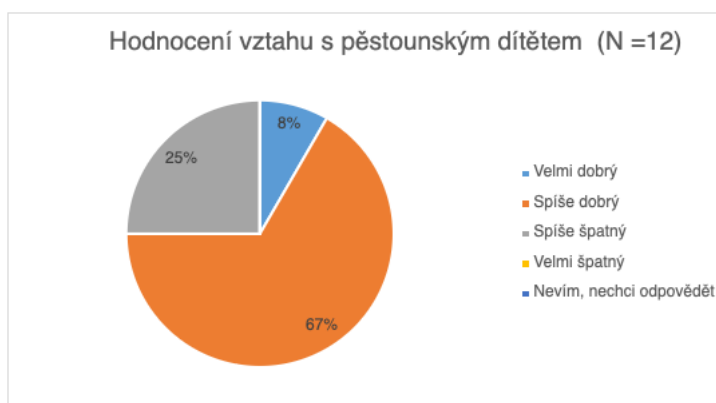
Obrázek 7 - Vnímání dopadu přijetí dítěte do pěstounské péče

Negativnější vnímání příchodu dítěte se často objevuje u respondentů, kteří v dalších otázkách uváděli méně pozornosti rodičů nebo náročné chování přijatého dítěte. Naopak pozitivní vnímání příchodu se častěji pojí s otevřenou komunikací a možností postupného seznamování. Lze tedy pozorovat souvislost mezi způsobem přípravy a prvotní emocionální reakcí biologického dítěte.

Otázka č. 8: Jak hodnotíte svůj vztah s pěstounským dítětem nyní (nebo po ukončení společného soužití)?

Záměrem této otázky bylo zjistit, jak biologické děti hodnotí svůj současný vztah s pěstounským sourozencem po společném soužití a zda tento vztah souvisí s přípravou, informovaností a možností vyjádřit svůj názor při přijetí dítěte. Na otázku odpovědělo 12 respondentů.

Z odpovědí vyplývá, že 1 respondent (8 %) označil svůj vztah jako velmi dobrý, 8 respondentů (67 %) uvedlo spíše dobrý vztah a 3 respondenti (25 %) hodnotili vztah jako spíše špatný. Žádný respondent nezvolil možnost velmi špatný ani „nevím, nechci odpovídat“.

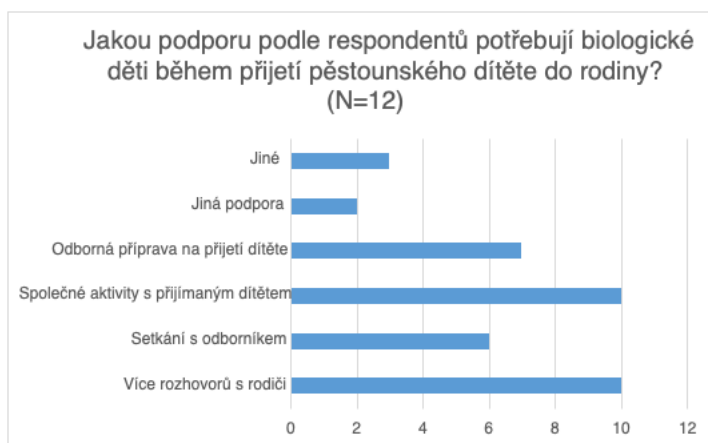
Obrázek 8 - Vnímání vztahu s pěstounským dítětem

Z odpovědí na otevřené otázky vyplývá několik souvislostí: jeden z respondentů, který hodnotí svůj vztah spíše špatně, uvádí, že přijaté dítě mělo zdravotní postižení, což ovlivnilo jejich společné soužití. Dva další respondenti, kteří rovněž hodnotili vztah jako spíše špatný, měli při příchodu dítěte pouze částečné informace – jeden si nepamatuje, zda mohl vyjádřit svůj názor, druhý uvedl, že dával spíše přednost názoru rodičů.

Naopak pozitivní hodnocení vztahu je častější u těch, kteří byli dostatečně informováni o příchodu dítěte, mohli se s ním setkat před přijetím a jejich názory byly vyslyšeny. V těchto případech respondenti popisovali dobré soužití, pocit blízkosti a porozumění pěstounskému sourozenci.

Otázka č. 9: Jakou podporu podle vás potřebují děti během přijetí pěstounského dítěte do rodiny?

Na tuto otázku je zaznamenáno 12 odpovědí, otázka byla koncipována jako výběrová s možností označit více odpovědí. Cílem bylo zjistit, jaký typ podpory biologické děti považují za nejdůležitější v období přijetí pěstounského sourozence.

Obrázek 9 - Podpora považovaná respondenty za potřebnou

Nejčastěji označovanou formou podpory bylo více rozhovorů s rodiči a společné aktivity s přijímaným dítětem, přičemž obě možnosti zvolili respondenti 10krát. Tento výsledek ukazuje, že biologické děti vnímají jako nejdůležitější podporu především to, co se odehrává uvnitř rodiny, tedy kvalitu komunikace a vztahové propojení.

Více rozhovorů s rodiči může představovat potřebu otevřené, pravidelné a upřímné komunikace. Nejde pouze o jednorázové oznámení skutečnosti, že do rodiny přijde nové dítě, ale o dlouhodobý proces vysvětlování, sdílení a naslouchání. Z odpovědí v praktické části vyplývá, že biologické děti často prožívaly pocity nejistoty, obavy ze ztráty pozornosti nebo změny rodinných pravidel. Právě rozhovory mohou tyto obavy zmírnit, protože dítě dostává prostor vyjádřit své emoce a zároveň je ujistěno o své nezastupitelné roli v rodině. V teoretické části práce je zdůrazněna potřeba bezpečné citové vazby a pocitu jistoty. Otevřená komunikace mezi rodiči a dítětem tento pocit posiluje a pomáhá stabilizovat rodinné vztahy v období změny.

Stejně významnou oblastí jsou společné aktivity s přijímaným dítětem. Výsledky naznačují, že vztah mezi biologickým a pěstounským dítětem se nevytváří automaticky, ale potřebuje čas a společně sdílené zkušenosti. Společné trávení času, hra, výlety nebo běžné rodinné činnosti umožňují postupné poznávání, odbourávání napětí a budování přirozeného sourozeneckého vztahu.

Významnou oblastí podpory představuje odborná příprava na přijetí dítěte, kterou označilo 7 respondentů. Tento výsledek ukazuje, že biologické děti vnímají potřebu systematické a cílené přípravy, nikoli pouze jednorázového vysvětlení situace. Odborná příprava může zahrnovat vysvětlení možných projevů traumatu, změn v chování dítěte, úpravy rodinných pravidel či práci s emocemi biologických dětí. V teoretické části práce je zdůrazněno, že dítě potřebuje

srozumitelné informace přiměřené věku a bezpečný prostor pro zpracování změn. Praktická část tak potvrzuje, že příprava by neměla být zaměřena pouze na rodiče, ale i na jejich vlastní děti.

Šest respondentů uvedlo, že podporu pro biologické děti během přijetí pěstounského dítěte do rodiny může spočívat v setkání s odborníkem. Tento typ podpory může znamenat individuální rozhovor s lektorem přípravného kurzu, psychologem, rodinným terapeutem nebo pracovníkem doprovodné organizace. Z odpovědí napříč dotazníkem vyplývá, že biologické děti často prožívaly pocity nejistoty, žárlivosti, strachu či ztráty pozornosti rodičů. Odborník může pomoci tyto emoce pojmenovat, normalizovat a podpořit dítě v adaptaci. Současně může pomoci rodičům lépe porozumět prožívání jejich vlastních dětí. Tento poznatek je v souladu s teoretickým vymezením potřeby prevence sekundární psychické zátěže u biologických dětí.

Zajímavé podněty přinesla také kategorie „jiná podpora“. Jeden respondent zdůrazňuje, že potřeba odborné pomoci závisí na znalostech a kompetencích rodičů – pokud jsou rodiče dobře připraveni a vzdělaní v oblasti pěstounství – může být role odborníka méně výrazná. Tento pohled poukazuje na význam kvalitní přípravy samotných pěstounů.

Otázka č. 10: Jaké pro Vás byly největší obtíže nebo výzvy, když pěstounské dítě přišlo do Vaší rodiny?

Na tuto otevřenou otázku odpovědělo 9 respondentů. Cílem bylo zjistit, jaké konkrétní obtíže a výzvy biologické děti zažívaly při příchodu pěstounského sourozence do rodiny a jak se s nimi vyrovnávaly.

Z odpovědí vyplývá několik opakujících se témat. Respondenti nejčastěji uváděli obtíže spojené s agresivním chováním či výchovnými problémy pěstounského dítěte, které se někdy projevovaly fyzickými útoky, neznalostí společenských pravidel nebo s náročnými emočními projevy, jako je strach či pláč. Další výraznou oblastí byla změna pozornosti rodičů – biologické děti často vnímaly, že nově přijaté dítě potřebuje více péče, a cítily se opomenuty nebo musely více dbát na své povinnosti a samostatnost.

Respondenti také popisovali praktické obtíže, například sdílení prostoru, hraček, oblečení či kamarádů, a nutnost přizpůsobit vlastní návyky novému členovi rodiny. U dětí, které měly zkušenost s pěstounskými sourozenci s postižením nebo specifickými potřebami, byla adaptace

náročnější, zejména kvůli menšímu množství společného času s rodiči a nutností porozumět odlišnému způsobu života.

Další častou výzvou byla potřeba naučit se vzájemným hranicím a porozumět světu dítěte, které přicházelo z dětského domova a mělo odlišné zkušenosti a návyky. Některé odpovědi také naznačovaly, že příchod pěstounského dítěte mohl vyvolat pocit nejistoty o budoucnosti sourozenců a jejich vztahu s rodiči.

Obtíže, které respondenti popisují (problémové chování, změna pozornosti rodičů, dělení se o prostor), se následně promítají do jejich odpovědí na otázku podpory. Ti, kteří zažívali výraznější změny nebo konflikty, častěji zdůrazňují potřebu rozhovorů, odborné přípravy či setkání s odborníkem. Praktická část tak ukazuje, že intenzita obtíží ovlivňuje vnímanou potřebu podpory.

Otázka č. 11: Co bylo na soužití s pěstounským dítětem pro Vás nejpřínosnější?

Na tuto otevřenou otázku odpovědělo 9 respondentů. Cílem bylo zjistit, jaké přínosy biologické děti ve zpětném pohledu vnímají v soužití s pěstounským sourozencem, a jak tato zkušenost mohla ovlivnit jejich osobní vývoj.

Z odpovědí vyplývá několik opakujících se témat, která lze shrnout do oblastí rozšíření obzorů, rozvoje empatie a sociálních dovedností, nové a lepší vnímání hodnot.

Výrazným přínosem bylo hlubší porozumění životním osudům druhých lidí. Respondenti uváděli, že příběhy pěstounských dětí jim otevřely oči v tom, jak složité a náročné mohou být životní podmínky některých dětí a jak zásadní roli může mít na vývoj dítěte prostředí a sociální okolnosti na začátku života. Tato zkušenost vedla k větší citlivosti vůči utrpení druhých lidí a k uvědomění si hodnoty bezpečného rodinného prostředí.

Další přínosnou oblastí pro respondenty byl rozvoj mezilidských a sociálních kompetencí. Respondenti popisovali, že se naučili vycházet s různými typy lidí, budovat vztahy i s osobami s náročnější povahou, být trpělivější a přijímající. Někteří zdůrazňovali, že díky této zkušenosti dnes dokážou lépe porozumět odlišným reakcím a rozdílným způsobům vnímání světa.

Část respondentů vidí přínos také v konkrétním dopadu na jejich profesní směřování. Jedna z odpovědí uvádí studium oboru, ve kterém může osobní zkušenosti z dětství přímo využít, zejména při práci s dětmi, které potřebují podporu a stabilní vztah.

Silným motivem byl rovněž vztahový rozměr. Někteří respondenti zdůrazňovali, že pěstounské dítě vždy vnímali jako skutečného sourozence, a že navzdory obtížím zůstává vztah trvalý a hodnotný. Objevuje se také pocit hrdosti a uspokojení z toho, že rodiče poskytl domov a šanci na lepší život dalším dětem.

Zajímavou souvislostí je, že i respondenti, kteří popisovali výrazné obtíže, současně uvádějí dlouhodobé přínosy, jako je rozvoj empatie, tolerance a sociálních dovedností.

Celkově lze konstatovat, že ačkoli bylo soužití s pěstounským dítětem spojeno s náročnými situacemi, respondenti zpětně hodnotí tuto zkušenost jako významně obohacující. Nejčastěji zmiňovanými přínosy jsou rozvoj empatie, tolerance, trpělivosti, širší pohled na svět a hlubší pochopení významu rodiny a bezpečného zázemí pro zdravý vývoj dítěte.

Otázka č. 12: Kdybyste mohli změnit některé aspekty přijímání pěstounských dětí do rodin, co byste navrhovali?

Na tuto otevřenou otázku odpovědělo 9 respondentů. Cílem bylo zjistit, jaké změny by biologické děti – zpětně na základě své zkušenosti – navrhovaly v procesu přijímání pěstounských dětí do rodin.

Z odpovědí vyplývá, že část respondentů nemá potřebu či dostatek informací k formulování konkrétního návrhu. Čtyři respondenti uvedli, že se v problematice nevyznají, nedokážou odpovědět nebo nemají dostatek zkušeností k vytvoření názoru. To může naznačovat buď spokojenost se stávajícím nastavením, nebo odstup od tématu.

U ostatních odpovědí se objevují konkrétní podněty, které lze rozdělit do několika tematických oblastí.

První oblastí je větší zapojení a informovanost biologických dětí. Jeden respondent navrhuje důkladněji seznamovat biologické dítě s celým příběhem přijímaného dítěte a systematicky s ním pracovat. Tento návrh zdůrazňuje význam otevřené komunikace a psychologické přípravy, která by biologickým dětem pomohla lépe porozumět situaci.

Druhou oblastí je načasování přijetí do rodiny a věkové hledisko. Objevuje se názor, že by bylo vhodné přijímat děti do rodiny až v době, kdy jsou vlastní děti starší. Jiný respondent poukazuje na potřebu zohledňovat věk biologických dětí při rozhodování o přijetí dalšího dítěte. S tím

souvisí i návrh stanovit limit počtu přijímaných dětí v jedné rodině, aby nebyla narušena stabilita rodinného prostředí.

Další tematickou oblastí je forma a průběh přijetí dítěte. Jeden respondent vyjadřuje pochybnost nad opakovanými „zkušebními“ pobyty dítěte v rodině a navrhuje změnu tohoto modelu. Jiný respondent poukazuje na význam přijetí dítěte v co nejranějším věku, protože starší dítě může mít více negativních životních zkušeností, které mohou ztěžovat adaptaci.

Významným návrhem je také poskytování odborné podpory během pěstounství. Jeden respondent zdůrazňuje význam systematické odborné pomoci, nikoli ve smyslu kontroly, ale podpory rodiny. Zmiňuje rovněž přínos sdílení dobré praxe mezi pěstounskými rodinami, protože některé obtížné situace se podle jeho zkušenosti opakují napříč rodinami.

Celkově lze konstatovat, že navrhované změny směřují především k lepší přípravě biologických dětí, většímu zohlednění jejich věku a situace, rozumnému nastavení počtu přijímaných dětí a k systematické odborné podpoře rodin. Odpovědi ukazují, že biologické děti vnímají proces přijetí nejen jako rozhodnutí rodičů, ale jako zásadní zásah do života celé rodiny, který by měl být citlivě a komplexně ošetřen.

Otázka č. 13: Jaké rady byste dali rodičům, kteří přemýšlejí o přijetí dítěte do pěstounské péče?

Na tuto otevřenou otázku odpovědělo 9 respondentů. Cílem bylo zjistit, jaké doporučení by biologické děti – na základě vlastní zkušenosti – předaly rodičům, kteří zvažují přijetí dítěte do pěstounské péče.

Velmi silným motivem je důraz na lásku, přijetí a vytrvalost. Respondenti opakovaně zdůrazňují, že přijetí dítěte není jednoduché, ale že má smysl dát dítěti šanci na lepší život. Objevuje se apel na otevřenou náruč, podporu i v situacích, kdy dítě reaguje obtížně, a vědomí, že i pokud se životní příběh dítěte nevyvine ideálně, každý rok prožitý v bezpečném prostředí náhradní rodiny má význam.

Další výraznou oblastí je doporučení, aby náhradní rodiče nezapomínali na potřeby biologických dětí. Několik respondentů upozorňuje, že biologické děti by neměly být stavěny do role „dalšího rodiče“ a přebírat rodičovské povinnosti, ale měly by zůstat sourozenci se stejným nárokem na lásku a pozornost. Rodiče by měli zvážit dopady rozhodnutí na vlastní děti

a otevřeně s nimi komunikovat. Objevuje se také doporučení zahrnout biologické děti do rozhodování a rozhovorů o přijetí dítěte.

Některé odpovědi zdůrazňují potřebu sebereflexe rodičů, měli by se zamyslet nad vlastní motivací, časovými možnostmi a schopností věnovat všem dětem dostatek pozornosti. Respondenti doporučují realisticky zvážit, zda rodina zvládne rozdělit energii a péči tak, aby žádné z dětí nebylo dlouhodobě opomíjeno.

Dalším tématem je vyhledávání podpory a sdílení zkušeností. Jeden z respondentů doporučuje aktivně se propojovat s dalšími rodinami, sdílet zkušenosti a nenechávat si obtíže pouze pro sebe. Důležitá je podle něj i otevřenost vůči podpoře zvenčí.

Zaznívá také realistický pohled na možné neúspěchy – jeden respondent připomíná, že pokud situace nedopadne podle představ, je důležité si to nevyčítat, protože i takové situace se mohou stát.

Rady rodičům přímo reflektují předchozí zkušenosti respondentů. Doporučení nezapomínat na biologické děti souvisí s popisovaným nedostatkem pozornosti. Důraz na lásku a vytrvalost navazuje na zkušenost s náročným chováním přijatého dítěte. Doporučení sdílet zkušenosti a vyhledávat podporu odpovídá potřebě odborné pomoci, která byla zmíněna v předchozích otázkách.

3.4. Praktická doporučení

1. Systematická a věku přiměřená příprava biologických dětí

Na základě teoretických východisek i výsledků praktické části lze konstatovat, že příprava biologických dětí je jedním z klíčových faktorů úspěšné adaptace přijatého dítěte do rodiny. Teoretická část práce zdůrazňuje význam bezpečné citové vazby a potřeby jistoty v období změny rodinné struktury. Praktická část potvrzuje, že respondenti, kteří byli dostatečně informováni a měli možnost vyjádřit svůj názor, častěji hodnotili příchod dítěte i následný vztah pozitivně. Příprava by proto neměla být pouze jednorázovým oznámením rozhodnutí rodičů, ale dlouhodobým procesem, který zahrnuje otevřenou komunikaci, vysvětlení možných změn a vytvoření prostoru pro otázky a obavy biologických dětí. Takový přístup podporuje jejich pocit jistoty a posiluje stabilitu rodinného systému.

2. Zachování individuální pozornosti biologickým dětem

Výsledky praktické části opakovaně poukazují, že přijetí dítěte do rodiny může mít dopad na změnu v rozdělení rodičovské pozornosti. Biologické děti uváděly méně času ze strany rodičů, větší samostatnost a někdy i zvýšenou zodpovědnost. Tyto zkušenosti se následně promítly do jejich doporučení rodičům, kde zdůrazňují nutnost nezapomínat na vlastní děti a nepřenášet na ně rodičovské role. Z teoretického hlediska může oslabení pozornosti narušit pocit bezpečí a hodnoty dítěte v rodině. Je proto důležité vědomě zachovávat individuální čas s biologickými dětmi a aktivně je ujišťovat o jejich nezastupitelném místě v rodině.

3. Podpora budování vztahu mezi sourozenci

Respondenti často označovali společné aktivity s přijímaným dítětem jako významnou formu podpory. Vztah mezi biologickým a pěstounským dítětem nevzniká automaticky, ale potřebuje čas a pozitivní společné zkušenosti. V případech, kdy přijaté dítě přicházelo s náročnějším chováním, odlišnými návyky nebo zdravotní zátěží, se ukázalo, že společně trávený čas napomáhá postupnému odbourávání napětí a budování důvěry. Praktická část tak potvrzuje teoretický předpoklad, že stabilní vztahy vznikají prostřednictvím opakovaných pozitivních interakcí.

4. Nabídka odborné podpory pro celou rodinu

Část respondentů zdůraznila potřebu odborné přípravy či setkání s odborníkem, zejména v náročnějších situacích. Teoretická část práce upozorňuje na riziko sekundární psychické zátěže biologických dětí, která může vzniknout při výrazné změně rodinné struktury. Praktická část ukazuje, že vyšší míra obtíží bývá spojena s větší potřebou odborné podpory. Z toho vyplývá, že podpora by neměla být zaměřena pouze na přijaté dítě, ale na celý rodinný systém. Konzultace s odborníkem, rodinné poradenství či sdílení zkušeností mezi pěstounskými rodinami mohou přispět ke stabilitě vztahů a prevenci dlouhodobých konfliktů.

5. Reflexe kapacit rodiny před přijetím dítěte

Některé odpovědi upozorňují na nutnost zvážit věk biologických dětí, počet přijímaných dětí a celkové možnosti rodiny. Přijetí pěstounského dítěte představuje zásah do celé rodinné dynamiky, a proto by mělo být výsledkem uváženého rozhodnutí. Teoretická část zdůrazňuje, že každá změna v rodinném systému ovlivňuje všechny jeho členy. Praktická část tuto

skutečnost potvrzuje tím, že náročnější adaptace se často objevovala tam, kde nebyly dostatečně zohledněny individuální potřeby biologických dětí.

6. Větší systémová pozornost biologickým dětem

Zajímavým zjištěním praktické části je reflexe systémového rozměru podpory. Někteří respondenti poukazují na to, že biologické děti nejsou vždy dostatečně zohledněny v rámci podpůrných mechanismů náhradní rodinné péče, přestože přijetí dítěte výrazně ovlivňuje jejich životní podmínky. Tento podnět otevírá širší diskusi o potřebě systematického zapojení biologických dětí do přípravných programů a doprovodných služeb. Pěstounství by tak nemělo být vnímáno pouze jako podpora přijatého dítěte, ale jako proces, který vyžaduje práci s celou rodinou.

3.5. Diskuze

Výsledky dotazníkového šetření ukazují, že pěstounská péče je vnímána jako smysluplná, avšak náročná forma rodinné péče. Respondenti opakovaně zdůrazňovali, že přijetí dítěte do pěstounské péče není pouze otázkou dobré vůle, ale vyžaduje hluboké zvážení dopadů na celou rodinu.

Silně se objevovalo téma biologických dětí. Respondenti upozorňovali na nutnost nezanedbávat jejich potřeby, zahrnout je do rozhodování a respektovat jejich pocity. To ukazuje, že pěstounská péče ovlivňuje celý rodinný systém, nikoliv pouze vztah mezi rodičem a přijatým dítětem.

Dalším významným tématem byla náročnost péče. Mnoho odpovědí otevřeně uvádělo, že situace nebude jednoduchá, a že je potřeba počítat s obtížemi. Zároveň však respondenti zdůrazňovali hodnotu lásky, přijetí a šance na změnu života dítěte. Objevuje se zde určitý realistický idealismus – vědomí problémů, ale zároveň víra v smysl celé péče.

Významná byla také potřeba podpory – sdílení zkušeností s jinými rodinami, nezůstávat na problémy sám a využívat pomoc okolí. To odpovídá odborným poznatkům, že sociální opora je klíčovým faktorem stability pěstounské rodiny.

Výsledky tedy potvrzují, že pěstounská péče je komplexní proces, který vyžaduje nejen lásku, ale i připravenost, čas, podporu a otevřenou komunikaci.

Závěr

Cílem této práce bylo porozumět tomu, jak biologické děti pěstounů prožívají přijetí nového dítěte do rodiny a jak tato zkušenost ovlivňuje jejich život, vztahy i vnímání rodiny jako takové.

Teoretická část vymezila rámec náhradní rodinné péče a ukázala, že pěstounství je komplexní proces zasahující nejen přijaté dítě, ale celý rodinný systém. Praktická část na základě výpovědí respondentů tento předpoklad potvrdila a přinesla konkrétní svědectví o tom, jak tuto změnu prožívají biologické děti.

Výsledky ukazují, že přijetí dítěte do pěstounské péče není jednorázovou událostí, ale dlouhodobým procesem, který přináší jak náročné situace, tak významné osobní obohacení. Biologické děti se musí vyrovnávat se změnou pozornosti rodičů, novými pravidly i náročným chováním přijatého dítěte. Zároveň však tato zkušenost často vede k rozvoji empatie, tolerance a hlubšímu pochopení hodnoty rodiny.

Jako klíčový faktor se ukazuje příprava a otevřená komunikace. Tam, kde byly biologické děti informovány, zapojeny a vyslyšeny, byla jejich zkušenost výrazně pozitivnější. Práce tak potvrzuje, že kvalita vztahů v rodině není dána samotným rozhodnutím přijmout dítě, ale především způsobem, jakým je tento proces veden.

Zásadním přínosem této práce je upozornění na skutečnost, že biologické děti nejsou pouze „doprovodnou součástí“ pěstounské péče, ale její aktivní součástí, jejíž potřeby a prožívání by měly být systematicky zohledňovány. Jejich hlas nabízí důležitou perspektivu, která může přispět ke zkvalitnění přípravy i podpory pěstounských rodin.

Zpracování práce pro mě znamenalo setkání s příběhy, které ukazují, že pěstounství není pouze o pomoci dítěti v nouzi, ale o ochotě celé rodiny proměnit svůj vlastní život. Ukázalo se, že skutečný dopad pěstounské péče nelze měřit pouze tím, co přináší přijatému dítěti, ale i tím, jak formuje všechny, kteří jsou její součástí.

Pěstounství tak není jen formou péče – je to vztah, který mění všechny zúčastněné.

Seznam použité literatury

ADOPCE.COM. *Adopce*. Online. In: Adopce.com. [b. r.]. Dostupné z: <https://www.adopce.com/adopce/>. [cit. 2026-03-04].

BUBLEOVÁ, Věduna; TRUBAČOVÁ, Klára; LANDOVÁ, Tereza; POKORNÁ, Pavla a FIŠEROVÁ, Veronika. *Průvodce náhradní rodinnou péčí*. PDF. Online. In: Středisko náhradní rodinné péče. 2021. Dostupné z: <https://nahradnirodina.cz/wp-content/uploads/2023/03/Pruvodce-nahradni-rodinnou-peci-.pdf>. [cit. 2026-03-04].

BUBLEOVÁ, Věduna. *Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka*. Online. 3., přeprac. vyd. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2014. ISBN 978-80-87455-19-7. Dostupné z: http://www.pestounskapece.cz/file_prirucky-a-publikace/SNRP/ZI_o_pestounske_peci_a_peci_porucnika_2014.pdf. [cit. 2026-03-04].

BUBLEOVÁ, Věduna. *Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka*. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2018. ISBN 978-80-87455-30-2.

BUBLEOVÁ, Věduna. *Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka*. Online. 3., přeprac. vyd. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2014. ISBN 978-80-87455-19-7. Dostupné z: http://www.pestounskapece.cz/file_prirucky-a-publikace/SNRP/ZI_o_pestounske_peci_a_peci_porucnika_2014.pdf. [cit. 2026-03-04].

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Příprava dětí: dětská příručka*. Interní metodický materiál. Praha: MPSV, 2025 [cit. 2026-02-20].

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Pěstounská péče*. Online. In: mpsv.cz. 2023. Dostupné z: <https://mpsv.gov.cz/pestounska-pece>. [cit. 2026-02-20].

PŘÍPRAVY PRIDE. *Chci přijmout dítě do náhradní rodinné péče. Co mě čeká?* Online. In: Přípravy PRIDE. [b. r.]. Dostupné z: <https://pripravypride.cz/zprostredkovani-nrp/>. [cit. 2026-03-04].

SKLENIČKOVÁ, Alžběta a MÍCHAL, Petr. *Předávání dítěte z pěstounské péče na přechodnou dobu do následné péče*. Online. V Praze: Dobrá rodina, 2023. ISBN 978-80-907966-4-5. Dostupné z: <https://dobrarodina.cz/wp-content/uploads/dr-kniha-predavani-pppd-online.pdf>. [cit. 2026-03-04].

Středisko náhradní rodinné péče. Online. [b. r.]. Dostupné z: <https://nahradnirodina.cz/>. [cit. 2026-03-04].

VILÉMOVÁ, Helena; BALÁŠOVÁ, Anna a JURÁSKOVÁ, Helena. *Most do bezpečí, aneb, Pěstounská péče na přechodnou dobu zblízka*. Online. Kelč: Vlastovky, 2022. ISBN 978-80-11-01645-6. Dostupné z: <http://duhovasklenenka.cz/wp-content/uploads/2022/08/Most-do-bezpeci-aneb-PPPD-zblizka.pdf>. [cit. 2026-03-04].

Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském a o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon).

Zákon č. 210/1998 Sb., o rodině, § 68.

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

ZEZULOVÁ, Dagmar. *Náhradní rodinná péče*. Online. In: Děti patří domů. [b. r.]. Dostupné z: <https://www.detipatridomu.cz/pro-zajemce/#pestounska-pece>. [cit. 2026-03-04].

ZEZULOVÁ, Dagmar. *Pěstounská péče a adopce*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0065-9.